

СИСТЕМА ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОРПОРАЦІЇ

В українських реаліях без сумніву одним із найважливіших секторів економіки є корпоративний, без ефективного функціонування якого неможливо уявити подальшу ринкову трансформацію економічних відносин в країні. Інтернаціоналізація бізнесу та розвиток корпорацій вимагають значних вкладень капіталу, об'єднання капіталу не одного власника і передбачають інформованість його учасників у процесі вкладення фінансових ресурсів, їх обігу та визначення фінансових результатів. Орієнтація корпорацій на створення довгострокової стратегічної конкурентної переваги викликає необхідність використання адекватних облікових методів, що формують ефективну систему бухгалтерського обліку і звітності, завданням яких є інформаційне забезпечення управлінських рішень.

Необхідність у розробці теоретичних основ бухгалтерського обліку, з одного боку, і потреба практичної діяльності корпорацій в частині формування інформації, корисної для прийняття управлінських рішень, з іншого боку, зумовили вибір напрямку дослідження щодо обліково-інформаційного забезпечення корпорації, систему якого ми схематично представляємо на рисунку 1.

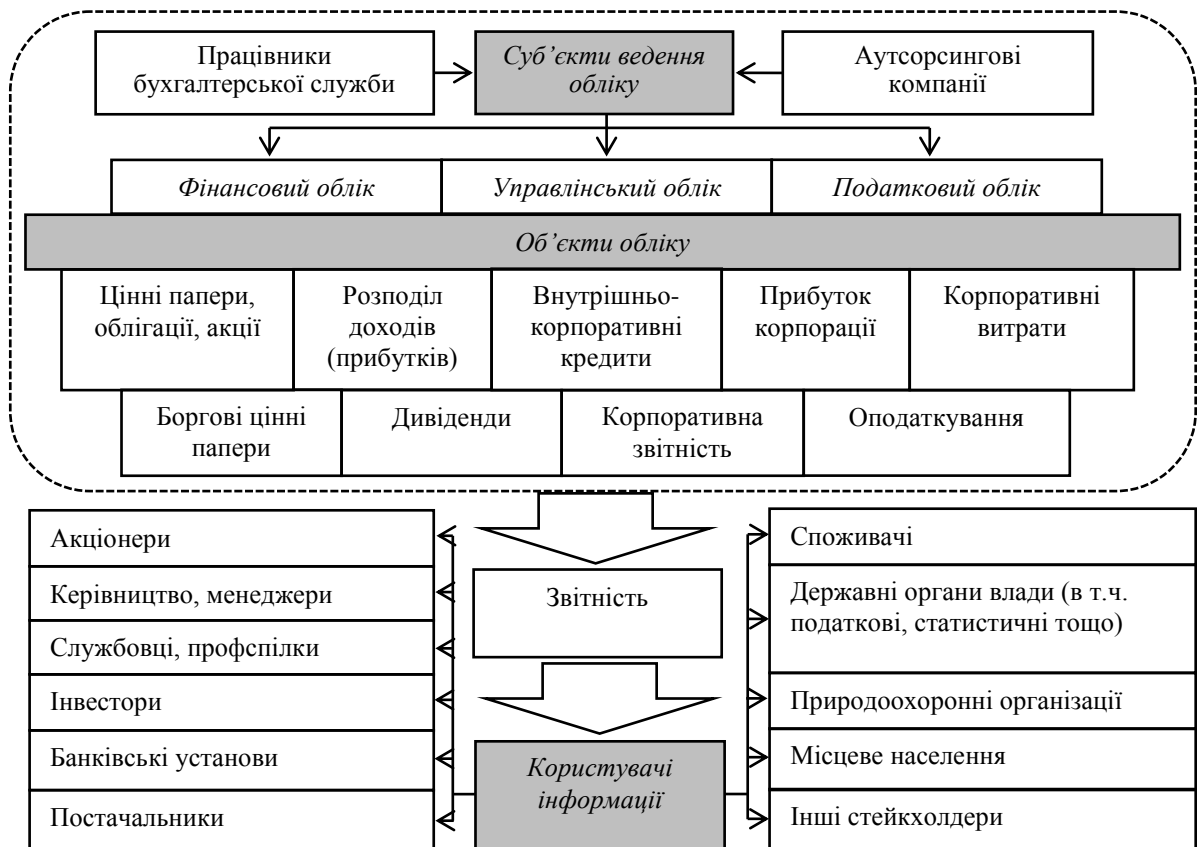

Рис. 1. Система обліково-інформаційного забезпечення корпорації

Система обліково-інформаційного забезпечення корпорації – це сукупність різних підсистем або видів обліку, що генерують відповідну інформацію щодо об'єктів обліку корпорації у вигляді фінансової звітності для потреб різних видів користувачів. Розглянемо особливості даної системи корпорацій в розрізі таких питань як суб'єкти, об'єкти, види (підсистеми) бухгалтерського обліку, фінансова звітність та види користувачів бухгалтерської інформації.

У межах корпорації основним суб'єктом бухгалтерського обліку є бухгалтерська служба корпорації, що очолюється відповідно головним бухгалтером. Слід зазначити, що при організації бухгалтерського обліку в корпорації потрібно виділяти декілька рівнів центрів відповідальності і розробки критеріїв оцінки ефективності діяльності виробництв – центрів прибутку, створених на основі диференційованої за продуктивною ознакою структури управління, цехів основного і допоміжного виробництва центрів витрат, інших функціональних підрозділів центрів відповідальності. Але останніми роками широкого

розповсюдження набуває діяльність аутсорсингових компаній, що також можуть виконувати функції з ведення обліку в корпоративній структурі. Під аутсорсингом розуміється передача сторонній організації функцій, які раніше виконувалися співробітниками організації. Використання аутсорсингу направлено на підвищення конкурентоспроможності підприємства завдяки зменшенню витрат. Сутність аутсорсингу облікових функцій полягає в тому, що облікові функції підприємства передаються спеціалізованим компаніям – аутсорсерам. Отже, за рішенням керівництва корпорації ведення обліку може відбуватися в самій корпорації з відповідними центрами відповідальності або може відбуватися через реалізацію аутсорсингу облікових функцій шляхом передачі ведення обліку спеціалізованим структурам, що не входять до складу корпорації.

Специфіка функціонування корпоративних структур знаходить своє відображення і в системі об'єктів бухгалтерського обліку в корпораціях. До об'єктів бухгалтерського обліку в корпоративних структурах слід відносити цінні папери, облигації, акції, розподіл доходів (прибутків), внутрішньокорпоративні кредити, корпоративні права, прибутки корпорацій, корпоративні витрати, боргові цінні папери, дивіденди, корпоративну звітність та оподаткування. Всі корпоративні операції, що здійснюються в корпорації, мають обов'язково відображатися в бухгалтерському обліку. Особлива увага в корпорації приділяється обліку цінних паперів, зокрема обліку акцій. В свою чергу, відображення в обліку набутих корпоративних прав через придбання акцій інших суб'єктів господарювання корпорація здійснює шляхом визнання їх за справедливою вартістю, збільшеною на розмір витрат, понесених в порядку придбання, у складі активів: необоротних – довгострокові фінансові інвестиції, що обліковуються за методом участі в капіталі, та інвестиції непов'язаним сторонам; або оборотних – поточні фінансові інвестиції, що призначені для реалізації, передачі або обміну протягом одного року (операційного циклу) з дати балансу.

Система бухгалтерського обліку корпорації та її види (фінансовий, управлінський, податковий) призначені для впорядкування вхідної та вихідної інформації відповідно до потреб управління. При цьому внутрішня структура системи бухгалтерського обліку змінюється у напрямі своєчасного забезпечення й отримання в повному обсязі вихідної інформації для вивчення її різними користувачами. Бухгалтерський облік повинен вестися на всіх підприємствах, що входять до складу корпорації, за налагодженим механізмом і єдиними правилами в розрізі певних видів діяльності, що передбачає поширення положень, пов'язаних з організацією бухгалтерського обліку, на всі структурні підрозділи об'єднання. Отже, бухгалтерський облік корпорації і його підсистеми мають за мету своєчасно, повно і узгоджено з встановленими нормами забезпечувати відповідних користувачів необхідною інформацією.

У сучасних умовах підвищуються вимоги до інформації, що відображає стан і результати діяльності корпорацій. Бухгалтерська звітність корпорації дозволяє отримати аналітичну, планову та фактичну інформацію будь-якого ступеня деталізації. Її зіставлення, за необхідності коригування, регулювання поточних показників діяльності, подання у вигляді діаграм і графіків, дає змогу при моделюванні рішень акцентувати увагу на питаннях, що вимагають першочергового рішення. Система звітності в корпораціях останніми роками істотно змінилася під впливом таких чинників як Інтернет, що зробив поширення інформації дуже швидким та недорогим, та процес глобалізації, що створив потужну конкуренцію на всіх ринках.

Користувачами фінансової звітності підприємства є юридичні та фізичні особи, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень. Відносно корпорації користувачів бухгалтерської інформації щодо діяльності корпорації можна поділити на зовнішніх (власники, потенційні інвестори, робітники, кредитори, постачальники, покупці, органи влади) і внутрішніх (управлінці корпорації). Але слід зазначити, що ще цих користувачів ділять за ознакою економічних інтересів – на тих, хто зацікавлений у невисокому прибутку (власник) і на тих, хто прагне до зростання прибутку, а, відповідно, зростанні дивідендних виплат і курсу акцій на фондовому ринку (інвестори).